

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 339/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen perintäyrittysten toimintatapojen tehokkaasta sääntelystä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hannakaisa Heikkisen /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 339/2021 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta perintätoimistojen toimintaa pystytään säätämään nykyistä paremmin ja tehokkaammin ja siten, että oikeustajun ja lainvastainen perintätoimistojen toiminta pystytään kitkemään alalta

ja mitä hallitus aikoo tehdä, jotta kansalaiset eivät menetä jatkossa luottotietojaan perintätoimistojen mielivaltaisen toiminnan vuoksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Erityisesti vapaaehtoista perintää sekä perintäyhtiöiden valvontaa koskevat kysymykset ovat nousseet esille viime aikoina käydyissä julkisissa keskusteluissa. Keskustelun aihepiiri on erittäin tärkeä, ja myös hallitusohjelmassa on sitouduttu perintään liittyvän lainsäädännön ja valvonnan kehittämiseen. Ensinnäkin hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti myös muiden kuin kuluttajasäättävien perintäkuluille tullaan säätämään ylärajat, ja tästä hallitusohjelmakirjauksesta on vastuussa oikeusministeriö. Toiseksi hallitus ryhtyy toimiin vahvistaakseen viranomaisten edellytyksiä puuttua lain tai hyvän perintätavan vastaiseen perintätoimintaan, ja tästä hallitusohjelmakirjauksesta on taas vastuussa työ- ja elinkeinoministeriö.

Jotta perintää suoritettaisiin yleisesti hyväksyttävällä tavalla, on saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999, jäljempänä *perintälaki*) otettu säännökset siitä, millaista toimintaa on pidettävä perinnässä sallittuna tai kiellettynä. Saatavien perinnässä on esimerkiksi noudatettava hyvää perintätapaa, joka määrittää, kuinka perinnässä toimitaan kaikkien osapuolten kannalta oikeudenmukaisesti. Kiellettyä on muun muassa väärin tai harhaanjohtavien tietojen antaminen maksun laiminlyönnin seurauksista, kohtuuttomien tai tarpeettomien kulujen sekä tarpeettoman haitan aiheuttaminen velalliselle. Esimerkiksi maksuhäiriömerkinnän tekemisellä uhkaaminen on hyvän perintätavan vastaista. Myöskään vanhentunutta tai muusta syystä lakannutta saatavaa ei saa periä.

Velallista suojataan useilla muillakin perintälain säännöksillä. Velallisella on esimerkiksi oikeus saada velkojalta pääsääntöisesti maksutta ajantasainen tieto velkojensa kokonaismäärästä ja perusteista, erittely maksamattomista veloista ja niiden lyhennyksistä sekä selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä. Velallinen voi myös missä tahansa perinnän vaiheessa vaatia selvitystä siitä, että perintäkulut ovat todellisia ja perustuvat velkojan perimistoimistolle maksamiin palkkioihin.

Perintään liittyvän valvonnan kehittämisestä vastaa pääasiassa työ- ja elinkeinoministeriö, jonka toimialaan kuuluu myös perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annettu laki (411/2018). Etelä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä *aluehallintovirasto*) valvoo valtakunnallisesti, että rekisteriin merkityt perintätoiminnan harjoittajat noudattavat toiminnassaan lakia ja hyvää perintätapaa. Aluehallintovirastolle voi tehdä ilmoituksen, jos epäilee, että perintätoiminnan harjoittaja menettelee lain tai hyvän perintätavan vastaisesti tai harjoittaa perintätoimintaa ilman rekisteröintiä. Aluehallintoviraston valvontakeinoista säädetään perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain 16 ja 17 §:ssä. Aluehallintovirasto voi antaa perintätoiminnan harjoittajalle ensinnäkin kehotuksen tai varoituksen. Jos laiminlyönnit ovat vakavia ja toistuvia, aluehallintovirasto voi kieltää perintätoiminnan harjoittajan toiminnan määräajaksi ja viime kädessä myös poistaa perintätoiminnan harjoittajan rekisteristä. Rekisteristä poistaminen tarkoittaa sitä, että toiminnan harjoittaja ei enää saa harjoittaa vapaaehtoisia perintää.

Perintälain säännösten noudattamista valvoo aluehallintoviraston lisäksi kuluttaja-asiamies, kun perintä koskee kuluttajasaatavaa (perintälain 12 §). Kuluttaja-asiamies voi kohdistaa pakkokeinoja perintälain säännösten vastaisesti toimiviin elinkeinonharjoittajiin. Kuluttaja-asiamies voi asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon ja tietyissä tilanteissa kuluttaja-asiamies voi määrätä kiellon väliaikaisena. Heinäkuussa 2020 voimaan tulleen kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain (566/2020) mukaan tiettyjen perintälain säännösten rikkomisesta voidaan kuluttaja-asiamiehen esityksestä määrätä myös seuraamusmaksu, jos elinkeinonharjoittaja rikkoo säännöstä kuluttajien vahingoksi tahallaan tai huolimattomuudesta. Seuraamusmaksu voi enimmillään olla jopa neljä prosenttia elinkeinonharjoittajan kyseisen rikkomuksen päättymistä edeltäneen vuoden liikevaihdosta.

Vapaaehtoisen perinnän käynnistäminen ei pääsääntöisesti aiheuta velalliselle maksuhäiriömerkintää. Kuluttajavelalliselle rekisteröidään maksuhäiriömerkintä yleensä vasta käräjäoikeuden antettua ns. yksipuolisen tuomion velkomusasiassa. Velallisella on mahdollisuus hakea muutosta ja näin vastustaa velkomusta hakemalla yksipuoliseen tuomioon takaisinsaantia 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on todisteellisesti esim. ulosoton yhteydessä saanut tiedon yksipuolisesta tuomiosta.

Jos velallinen katsoo, että rekisterimerkintä on virheellinen, voi tämä esittää kirjallisen pyynnön maksuhäiriömerkinnän poistamisesta rekisteriä ylläpitävälle luottotietoyhtiölle. Luottotietolain (527/2007) 31 §:n mukaan luottotietoyhtiön on ilman aiheetonta viivytystä oikaistava luottotieto-

rekisterissä tai luottotietolausunnossa oleva virheellinen tieto. Vaihtoehtoisesti velallinen voi vaatia virheellisen merkinnän tehnyttä perintäyhtiötä tai velkojaa oikaisemaan tiedon luottotietoyhtiölle. Rekisterinpitäjän on annettava kirjallinen ratkaisu, jos se kieltäytyy muuttamasta rekisterissä olevaa tietoa. Luottotietolain noudattamista valvoo tietosuojavaltuutettu (luottotietolain 33 §), jonka toimistoon velallinen voi olla myös yhteydessä maksuhäiriötietojen oikeellisuutta koskevilla asioilla.

Hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti ja vahvistaakseen viranomaisten edellytyksiä puuttua lain tai hyvän perintätavan vastaiseen perintätoimintaan työ- ja elinkeinoministeriö teettää yhteistyössä aluehallintoviraston kanssa arvion viraston käytössä olevien valvontakeinojen toimivuudesta ja riittävyyydestä.

Oikeusministeriö vastaa muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen ylärajaa koskevan hallitusohjelmakirjauksen toteuttamisesta. Koronavirusepidemian johdosta myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluille ollaan jo kertaalleen väliaikaisesti säädetty euromääräiset enimmäismäärät. Väliaikainen sääntely on ensi vaiheessa voimassa kesäkuun loppuun asti. Oikeusministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys väliaikaisen sääntelyn voimassaolon jatkamiseksi, ja eduskunta on vastauksessaan puoltanut hallituksen esityksen sisältämien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina. Väliaikaisen sääntelyn on tarkoitus jatkua katkeamattomana huhtikuuhun 2022 saakka.

Lisäksi oikeusministeriön asettamassa työryhmässä valmistellaan parhaillaan hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti ehdotusta perintälain pysyviksi muutoksiksi. Pysyvien muutosten myötä myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluille tullaan asettamaan enimmäismäärät. Työryhmän määräaika päättyy kuluvan vuoden elokuussa, ja tavoitteena on, että hallituksen esitys saadaan eduskuntaan vielä tämän vuoden puolella. Pysyvien muutosten on tarkoitus astua voimaan keväällä 2022 välittömästi väliaikaisen sääntelyn päättyttyä.

Oikeusministeriössä on myös kiireellisellä aikataululla valmisteltu ehdotus luottotietolain muuttamisesta maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämiseksi. Muutos koskisi yleisimpiä henkilö- ja yritysluottotietoja. Ehdotuksen mukaan maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja lyhennetään niin, että merkintä poistuisi jo kuukauden kuluttua merkinnän perusteena olleen saatavan suorittamisesta. Voimassa olevan lain mukaan maksuhäiriömerkinnät säilyvät pääsäännön mukaan useamman vuoden ajan rekisterissä huolimatta siitä, että velallinen maksaa saatavan. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa vielä kevätistuntokauden 2021 aikana.

Erityisesti edellä mainituilla toimenpiteillä hallitus puuttuu tunnistettuihin ongelmakohtiin ja pyrkii tasapainoisesti turvaamaan sekä velallisten että velkojien oikeudet. Tärkeää on myös se, että velallisia tiedotetaan ja opastetaan entistä laajemmin heidän oikeuksistaan, niiden sisällöstä sekä oikeista menettelytavoista.

Helsingissä 16.6.2021

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson